

CARTA DE VENÈCIA

CARTA INTERNACIONAL SOBRE LA CONSERVACIÓ I LA RESTAURACIÓ DE MONUMENTS I DE LLOCS

II Congrés internacional d'arquitectes i tècnics de monuments històrics.
Venècia 1964

Adoptada per l'ICOMOS el 1965

1964-2004

Traducció al català realitzada pel
Comitè nacional andorrà de l'ICOMOS,
amb motiu del 40è aniversari.

Carregades d'un missatge espiritual del passat, les obres monumentals dels pobles continuen sent avui el testimoni viu de les seves tradicions seculars. La humanitat, que cada dia va prenent consciència de la unitat dels valors humans, els considera un patrimoni comú, i de cara a les generacions futures es reconeix solidàriament responsable de salvaguardar-los. Els ha de transmetre amb tota la riquesa de la seva autenticitat.

Per tant, és essencial que els principis que han de presidir la conservació i la restauració dels monuments s'estableixin entre tots i es formulin en un pla internacional, deixant que cada nació n'asseguri l'aplicació en el marc de la seva pròpia cultura i les seves pròpies tradicions.

En donar una primera forma a aquests principis fonamentals, la Carta d'Atenes de 1931 va contribuir al desenvolupament d'un vast moviment internacional, que s'ha traduït principalment en els documents nacionals, en l'activitat de l'ICOM i de la UNESCO i en la creació, per part d'aquesta darrera, d'un Centre internacional d'estudis per a la conservació i la restauració dels béns culturals. La sensibilitat i l'esperit crític s'han dedicat a solucionar problemes cada cop més complexos i més subtils; també ha arribat el moment de tornar a examinar els principis de la Carta amb la finalitat d'aprofundir-hi i d'eixamplar-ne el contingut en un document nou.

En conseqüència, el II Congrés internacional d'arquitectes i de tècnics de monuments històrics, reunit a Venècia del 25 al 31 de maig de 1964, ha aprovat el text següent:

DEFINICIONS

Article 1

La noció de monument històric comprèn tant la creació arquitectònica aïllada, com el conjunt urbà o rural que dona testimoni d'una civilització particular, d'una evolució significativa, o d'un esdeveniment històric. Es refereix no sols a les grans creacions, sinó també a les obres modestes que han adquirit amb el temps una significació cultural.

Article 2

La conservació i la restauració de monuments constitueix una disciplina que comprèn totes les ciències i totes les tècniques que poden contribuir a l'estudi i la salvaguarda del patrimoni monumental.

Article 3

La conservació i la restauració de monuments tendeix a salvaguardar tant l'obra d'art com el testimoni històric.

CONSERVACIÓ

Article 4

La conservació de monuments implica primer que tot assegurar-ne el manteniment.

Article 5

La conservació de monuments sempre és afavorida per la seva funció útil a la societat; aquesta dedicació és, per descomptat, desitjable però no pot alterar l'ordenació ni la decoració dels edificis. Dins d'aquests límits és on s'han de concebre i autoritzar els condicionaments exigits per l'evolució dels usos i costums.

Article 6

La conservació d'un monument implica la d'un marc que s'hi adigui. Quan el marc tradicional subsisteix, s'ha de conservar, i s'ha de desestimar qualsevol construcció nova, qualsevol destrucció i qualsevol arranjament que pugui alterar les relacions entre els volums i els colors.

Article 7

El monument és inseparable de la història de què és testimoni i del lloc on està situat. En conseqüència, el desplaçament d'una part o de tot un monument només pot ser consentit quan la salvaguarda del monument ho exigeixi o ho justifiquin raons d'un gran interès nacional o internacional.

Article 8

Els elements d'escultura, pintura o decoració que són part integrant d'un monument, només poden ser separats quan aquesta mesura sigui l'única viable per assegurar-ne la conservació.

RESTAURACIÓ

Article 9

La restauració és una operació que ha de tenir un caràcter excepcional. Té com a finalitat conservar i revelar els valors estètics i històrics del monument i es fonamenta en el respecte a l'essència antiga i als documents autèntics. El seu límit se situa on comença la hipòtesi: en l'àmbit de les reconstruccions basades en conjectures, qualsevol treball de complement que es consideri indispensable per raons estètiques o tècniques ha de sorgir de la composició arquitectònica i portar la marca del temps actual. La restauració ha d'anar sempre precedida i acompanyada d'un estudi arqueològic i històric del monument.

Article 10

Quan les tècniques tradicionals es demostrin inadequades, la consolidació d'un monument es pot assegurar mitjançant totes les tècniques modernes de conservació i de construcció l'eficàcia de les quals hagi estat demostrada amb bases científiques i garantida per l'experiència.

Article 11

Les valuoses aportacions de totes les èpoques en l'edificació d'un monument han de ser respectades, ja que la unitat d'estil no és una finalitat que s'hagi d'aconseguir en una obra de restauració. Quan un edifici presenta diversos estils superposats, la desaparició d'un estat subjacent només es justifica excepcionalment i amb la condició que els elements eliminats tinguin poc interès, que el conjunt recuperat constitueixi un testimoni d'alt valor històric, arqueològic o estètic, i que el seu estat de conservació es consideri suficient. El judici sobre els valors dels elements en qüestió i la decisió de les eliminacions que s'han de fer no poden dependre únicament de l'autor del projecte.

Article 12

Els elements destinats a reemplaçar les parts que faltin s'han d'integrar harmoniosament en el conjunt, i distingir-se clarament de les originals, amb la finalitat que la restauració no falsifiqui el document artístic o històric.

Article 13

Els afegits no s'han de tolerar si no respecten totes les parts interessants de l'edifici, el seu marc tradicional, l'equilibri de la composició i les relacions amb l'entorn.

LLOCS MONUMENTALS

Article 14

Els llocs monumentals han de ser objecte d'atencions especials amb la finalitat de salvaguardar-ne la integritat i d'assegurar-ne el sanejament, el tractament i el

realçament. Els treballs de conservació i restauració que s'hi executin s'han d'inspirar en els principis enunciats als articles precedents.

EXCAVACIONS

Article 15

Els treballs d'excavació s'han de fer d'acord amb les normes científiques i amb la "Recomanació que defineix els principis internacionals que s'han d'aplicar en matèria d'excavacions arqueològiques" adoptada per la UNESCO el 1956.

L'acondicionament de les ruïnes i les mesures necessàries per a la conservació i la protecció permanent dels elements arquitectònics i dels objectes descoberts han d'estar garantits. A més a més, s'han de fer servir tots els mitjans que facilitin la comprensió del monument descobert sense desnaturalitzar-ne el significat.

Tanmateix, s'ha d'excloure a priori qualsevol obra de reconstrucció, i només es pot tenir en compte l'anastilosi; és a dir, la recomposició de les parts existents però desmembrades. Els elements d'integració han de ser sempre recognoscibles i han de constituir el mínim necessari per assegurar les condicions de conservació del monument i restablir-ne la continuïtat de les formes.

DOCUMENTACIÓ I PUBLICACIÓ

Article 16

Els treballs de conservació, de restauració i d'excavació han d'anar sempre acompanyats de l'elaboració d'una documentació precisa, en forma d'informes analítics i crítics, il·lustrats amb dibuixos i fotografies. Totes les fases del treball de desmuntatge, consolidació, recomposició i integració, així com els elements tècnics i formals identificats al llarg dels treballs, hi han de ser consignats. Aquesta documentació ha de ser dipositada als arxius d'un organisme públic i ha de ser posada a la disposició dels investigadors; se'n recomana la publicació.

ICOMOS
Consell Internacional
de Monuments i Llocs
Andorra

Comitè nacional andorrà de l'ICOMOS

Av. Fiter i Rossell, 71, 2º
Escaldes-Engordany
Principat d'Andorra
E-mail: icomosandorra.icomos@andorra.ad